

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3106

Vragen van de leden **Ploumen** (PvdA) en **Klaver** (GroenLinks) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *de oorlogsmisdaad in Boetsja* (ingezonden 5 april 2022).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 13 juni 2022)

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht «Zeker 300 doden», steeds meer duidelijk over gruwelijkheden in Boetsja?»¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u bereid zich in samenwerking met bondgenoten hard te maken voor een snelle veroordeling van het bloedbad door de VN-Veiligheidsraad en de Algemene Vergadering? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

De gebeurtenissen in Boetsja zijn op 5 april jl. in de VN-Veiligheidsraad besproken door de leden van VN-Veiligheidsraad, in aanwezigheid van onder andere de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties en virtuele deelname van de Oekraïense president Zelensky. Hierbij veroordeelden vrijwel alle leden van de VN-Veiligheidsraad, in verschillende mate, de gebeurtenissen in Boetsja, met uitzondering van de Russische Federatie. Een unanieme veroordeling van de gebeurtenissen in Boetsja door de gehele VN-Veiligheidsraad wordt in de weg gestaan door het vetorecht waarover de Russische Federatie beschikt.

Nederland zet zich in VN-verband in om de agressie van de Russische Federatie een halt toe te roepen, te verwerpen en waar mogelijk consequenties hieraan te verbinden. Dit vertaalt zich onder andere in actieve Nederlandse *outreach* naar VN-lidstaten bij stemmingen in de Algemene Vergadering van de VN, zoals bij de recente stemming over het schorsen van de

¹ NOS.nl, «Zeker 300 doden, steeds meer duidelijkheid over gruwelijkheden in Boetsja», 3 april 2022 (<https://nos.nl/index.php/artikel/2423700-zeker-300-doden-steeds-meer-duidelijk-over-gruwelijkheden-in-boetsja>).

Russische Federatie uit de VN-Mensenrechtenraad. Deze inzet is doorlopend en Nederland zal blijven optrekken met VN-lidstaten om de agressie van de Russische Federatie te veroordelen.

Vraag 3

Bent u bereid om er bij de door de VN-Mensenrechtenraad ingestelde «Commission of Inquiry» voor te pleiten het bloedbad in Boetsja zo snel mogelijk in behandeling te nemen? Welke mogelijkheden ziet u daarnaast als lid van de VN-Mensenrechtenraad om mede-lid Rusland uit deze Raad te zetten?

Antwoord 3

De *Commission of Inquiry* heeft de taak om onderzoek te verrichten naar alle vermeende schendingen van mensenrechten en humanitair oorlogsrecht, en aanverwante misdaden, bij de invasie van Oekraïne door de Russische Federatie. De gruwelijke moord op Oekraïense burgers in Boetsja dient vanzelfsprekend te worden betrokken in het werk van deze onderzoekscommissie. De *Commission of Inquiry* is met het onderzoek begonnen en er wordt gestart met het uitvoering geven aan het brede mandaat dat het heeft ontvangen. Nederland zal zich ervoor hardmaken dat de gebeurtenissen in Boetsja zo snel mogelijk door de *Commission of Inquiry* worden onderzocht. De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft op 7 april, met een ruime meerderheid van stemmen, besloten de Russische Federatie te schorsen als lid van de Mensenrechtenraad. Nederland heeft het initiatief van de VS hiertoe actief ondersteund.

Zoals gemeld in de Kamerbrief van 2 juni jl. (Kamerstuknummer 2022Z11083) richt het kabinet zich ook het steunen van vrouwelijke slachtoffers van oorlogsmisdaden in Oekraïne, waaronder slachtoffers van seksueel geweld. Daarbij wordt ingezet op *accountability*, humanitaire hulp en (psychosociale) ondersteuning van slachtoffers.

Vraag 4

Bent u bereid om er bij het Internationaal Strafhof op aan te dringen acuut een onderzoek in te stellen en een arrestatiebevel voor Poetin uit te vaardigen? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Nederland heeft op 2 maart 2022 – met inmiddels 40 andere verdragspartijen, waaronder alle lidstaten van de Europese Unie – de Aanklager van het Internationaal Strafhof (ICC) verzocht om de situatie in Oekraïne te onderzoeken teneinde vast te stellen of een of meer specifieke personen in staat van beschuldiging dienen te worden gesteld wegens het begaan van genocide, misdrijven tegen de menselijkheid of oorlogsmisdrijven. Op basis van dit onderzoek kan de Aanklager de rechters vervolgens verzoeken om een bevel tot aanhouding van een of meerdere personen uit te vaardigen.

Voorafgaand aan de Raad Buitenlandse Zaken van 11 april jl. heb ik een informeel ontbijt voor de ministers van Buitenlandse Zaken georganiseerd met aanklager van het Internationaal Strafhof, de heer Karim Khan. Daarbij is ook gesproken over het lopende ICC-onderzoek naar de situatie in Oekraïne, en is het belang van coördinatie en samenwerking rondom verschillende *accountability* initiatieven benadrukt.

Zoals ook gemeld in de Kamerbrief van 29 april jl. (Kamerstuk 36 045, nr. 75) levert het kabinet ook een bijdrage aan het onderzoeken en veiligstellen van bewijs ten behoeve van internationaal onderzoek naar, en zo mogelijk berechting van, mogelijk gepleegde oorlogsmisdrijven in Oekraïne. Nederland heeft hiervoor een forensisch- en opsporingsteam (FO)-team ingezet, dat onder de vlag van het ICC in Oekraïne onderzoek heeft gedaan.

Vraag 5

Bent u bereid om bij het Internationaal Gerechtshof te pleiten voor het aanspannen van een vervolgzaak? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Oekraïne heeft op 26 februari 2022 een zaak aangebracht tegen de Russische Federatie onder het Genocideverdrag uit 1949 bij het Internationaal Gerechtshof. Inmiddels heeft dit Hof voorlopige maatregelen opgelegd, waarbij het de Russische Federatie opdraagt: onmiddellijk zijn militaire operatie in Oekraïne te staken; en ervoor te zorgen dat alle militaire en irreguliere gewapende eenheden die door de Russische Federatie worden aangestuurd of ondersteund, alsmede alle organisaties en personen die zijn onderworpen aan haar rechtsmacht of controle, geen stappen ondernemen om de militaire operatie zoals bedoeld onder 1 voort te zetten.

De aanklacht van Oekraïne is echter niet beperkt tot het vragen van voorlopige maatregelen. Het is op dit moment niet nodig te pleiten voor een vervolg op deze zaak, nu de zaak, inclusief de inhoudelijke beoordeling van de aanklacht van Oekraïne, nog onder de rechter is. Nederland heeft in een publieke verklaring op 15 april jl. ook steun uitgesproken voor de uitspraak van het Internationaal Gerechtshof en partijen opgeroepen de bindende voorlopige maatregelen na te leven.

Vraag 6

Bent u gezien de vele verkrachtingen van Oekraïense vrouwen en meisjes door Russische militairen bereid hard te maken voor het instellen van een wereldwijde sanctieregime tegen verkrachting als oorlogswapen? Zo ja, hoe wilt u dit doen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Sanctiemaatregelen zijn politieke instrumenten in het buitenlands en veiligheidsbeleid van staten (of van de Verenigde Naties en de Europese Unie). Het zijn dwingende, niet-militaire, instrumenten die worden ingezet als reactie op schendingen van het internationale recht of van mensenrechten door regimes die rechtsstatelijke en democratische beginselen niet eerbiedigen, in een poging een kentering teweeg te brengen. Een wereldwijd sanctieregime kan alleen door de VN Veiligheidsraad worden ingesteld. Er bestaan al diverse VN-sanctie regimes waarin seksueel en gender gebaseerd geweld een grond is voor het instellen van persoonsgebonden sancties. Echter, in de VN Veiligheidsraad zal Rusland op dit moment naar mag worden verwacht een veto uitspreken tegen een thematisch VN-sanctieregime gericht op conflict gerelateerd seksueel geweld, waardoor dit nu geen reële optie is. Onder het EU mensenrechtensanctieregime is het onder voorwaarden nu al mogelijk om personen sancties op te leggen voor seksueel en gender gebaseerd geweld, bijvoorbeeld als het gaat om wijdverbreid en stelselmatig geweld.

Verkrachting door strijdende partijen in een conflict is altijd een schending van het humanitair oorlogsrecht en het kabinet veroordeelt dit met klem. Het kabinet heeft in bilaterale contacten meerdere malen de Russische Federatie opgeroepen om de verplichtingen onder het humanitair oorlogsrecht en mensenrechten na te leven.

Vraag 7

Bent u het eens dat het hoog tijd is om bestaande sancties eindelijk beter te handhaven in Nederland en in Europees verband te pleiten voor nieuwe strengere sancties? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 7

De ingestelde EU-sancties hebben directe werking. De financiële instellingen in Nederland zijn direct aan de slag gegaan met het bevriezen van financiële tegoeden in Nederland van de personen en entiteiten op de EU-sanctielijst. Inmiddels is er meer dan een half miljard euro aan financiële tegoeden bevroren in Nederland. Ook zijn 24 jachten in beeld bij de Douane, waarvan er twee zijn bevroren. Daarnaast staan er Russische vliegtuigen aan de grond in Nederland. Deze mogen niet naar Rusland geëxporteerd worden. Vastgoed van geliste personen of entiteiten is vanaf de invoering van de sancties bevroren: er mogen geen transacties worden uitgevoerd. Notarissen hebben hierin een poortwachtersfunctie. Zoals gemeld aan uw Kamer in de Kamer-

brief van 22 april² is er onder leiding van de nationaal coördinator geverifieerd dat er op basis van de beschikbare informatie niets is gemist, en wordt hard gewerkt om naleving en het toezicht daarop waar dat nodig is verder te verbeteren. Het rapport van de coördinator is op 13 mei met uw Kamer gedeeld. Het kabinet omarmt de aanbevelingen uit het rapport en gebruikt de komende periode om deze uit te werken.

In reactie op de Russische agressie tegen Oekraïne heeft de EU reeds zes opeenvolgende sanctiepakketten aangenomen, met maatregelen van een ongekennde omvang. Nederland pleit ervoor om verdere sanctiemaatregelen tegen Rusland voor te bereiden.

Vraag 8

Bent u gezien het feit dat Europese landen met de import van energie uit Rusland nog altijd op grote schaal Poetin's oorlogsmachine financieren, bereid om in Europees verband te pleiten voor een acute boycot van Russisch gas, olie en steenkool? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Op 8 april jl. is in EU-verband een 5^e pakket sancties aangenomen tegen Rusland. Dit pakket sancties omvat op energiegebied onder meer een embargo op de aankoop, import en doorvoer van kolen uit Rusland, dat in augustus in werking zal treden. Daarbovenop is op 3 juni jl. een 6^e pakket aangenomen met onder meer sancties op de import van Russische olie. Nederland is voorstander van aanvullende sanctiemaatregelen tegen Rusland. Bij het voorbereiden van aanvullende sancties, is het belangrijk om rekening te houden met de energieleveringszekerheid en de EU-eenheid.

Vraag 9

Mocht een Europees akkoord niet haalbaar zijn, bent u bereid om acuut een nationaal boycot van Russisch gas, olie en steenkool af te kondigen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Voor de effectiviteit van (energie)sancties is het zaak dat die worden aangenomen in EU-verband (zoals is gebeurd t.a.v. kolen en recent olie), en niet eenzijdig door Nederland. De oorlog in Oekraïne maakt glashelder dat de EU haar afhankelijkheid van fossiele energie uit Rusland zo snel mogelijk moet afbouwen. Zoals vermeld in de brief aan uw Kamer van 22 april jl. van de Minister voor Energie en Klimaat en de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, wil het kabinet aan het einde van dit jaar op nationaal niveau onafhankelijk zijn van Russische fossiele brandstoffen³.

² Kamerstuk 36 045, nr. 70

³ Kamerstuk 29 023, nr. 302